

Cele 2 Romani

Intenția atelierului

La 30 de ani de la revoluție vorbim despre două Români și despre oamenii celor două Români. Avem orașe care ajung în topurile europene despre calitatea vieții, dar la două ore de mers cu mașina de ele avem județe fără nici un cinematograful, fără nici o librărie sau medic psihiatru. La 12 ani de la aderarea în Uniunea Europeană, un copil de 3 ani moare înecat în fosa septică de la grădiniță.

Ce avem de făcut, astfel încât să trăim într-o Românie unde oportunitățile individuale de succes și șansele la o viață decentă sunt similare, indiferent de locul în care te naști, indiferent de distanța față de București sau de Cluj-Napoca? Cum pregătește România de azi, România de mâine?

Vorbim despre cel puțin două tipuri de decalaje: România salariului minim versus România salariului mediu; România copiilor săraci versus România copiilor din familiile cu venituri medii.

În acest context, care sunt indicatorii care contează?

Acum, în România trăiesc mai mulți tineri în rural decât în urban (55% vs 45%) iar bacalaureatul este marele filtru. În medie abandonul scoalar în rural e cu valori incredibil de mari comparat cu urban (tineri care au părăsit prematur educația și pregătirea profesională).

În bătălia indicatorilor și în zona veștilor bune, mortalitatea infantilă este un indicator de progres nu doar despre sănătate, dar și despre societate în ansamblu. România a avut un start prost, la standard de Africa cu 30 de decese la mie, iar îmbunătățirea este impresionantă, indicatorul coboară de 3 ori mai jos, dar rămâne în mod dureros distincția urban – rural.

Mai avem generația de creșterea care acum contează la vot și care în câțiva ani va avea nevoie de pensii, variabilele electorale, PIB-ul pe cap de locuitor, migrația și copiii ai căror părinți trăiesc în străinătate, inegalitatea veniturilor.

Întrebări pentru viitor și posibile soluții

1. Înglobarea de către stat a învățământului la distanță, un sistem hibrid uman și digital. Presupune existența capacității tehnice pentru on line și profesori care nu mai sunt obligați să se mute în rural. E o soluție bună inclusiv pentru învățământul superior, întrucât distribuția universităților este inegală geografic vorbind. Învățământul on line ar rezolva o prolemă de echitate, o rupere de ritm care transformă un dezavantaj în ceva echilibrat.
2. Criza de profesori va lovi sistemul la toate nivelele. Oamenii nu mai vor să devină profesori, iar învățământul privat începe să se substituie învățământului public. O soluție posibilă este valorizarea meseriei de

profesor și puterea exemplului. Multe din soluțiile gândite în acest moment din păcate pleacă de la premisa că vor exista profesori și partenerii de dialog în viitor.

3. Este necesară o schimbare de optică despre cum sunt gândite politicile de locuire, de munca și de educație în România, pentru a putea adresa aceste decalaje. Această schimbare de optică trebuie corelată cu capacitatea de colectare fiscală a ANAF-ului. *(Cornel Ban)*

O creștere a capacității de colectare la nivelul Ungariei, de 3-4% în plus la PIB ar permite:

- Construirea unui sistem performant de învățământ dual obligatoriu pentru o treime din activul efectiv al liceelor care au o rată de eșec mare la bacalaureat. În acest moment acești tineri sunt puțin mai mult decât o sursă de migrație precară. Pentru această restructurare, cheltuielile de dotare și salarizare pot fi împărțite în mod egal cu patronatele
- Triplarea cheltuielilor publice în cercetare și dezvoltare, pe zona STEM, evident legate de ceea ce se produce în mod concret în industria tradițională și în IT. Inovația tehnologică locală se traduce în productivitate și prețuri mai mari în export.
- 1% din PIB alocat unui program național de locuințe pentru familiile pe salariu minim, familii care reprezintă aproape jumătate din populație (sistem gândit public sau în parteneriat cu sectorul privat). Programul trebuie legat de dezvoltarea transportului periurban feroviar. Ar crește migrația internă mai mult decât cea externă, o mai mare putere de cumpărare, întrucât costul cu chiria absoarbe cam 60% din venit pentru o familie cu 3 persoane.

Cum aducem toți copiii la o linie de start mai puțin inegală? În acest moment copiii care se nasc săraci, mor săraci, după o viață de umilință. Asistăm la un mecanism de reproducere a sărăciei. Educația este scumpă, o familie cu 2 copii înseamnă sărăcie chiar dacă ai salariu de clasă mijlocie.

Creșterea de la 3-5 % din PIB la învățământ ar putea asigura:

- Creșă publică de la 9 luni în sus, pe întreg teritoriul țării, cu program. În acest fel poți să asiguri mobilitatea mamelor în paralel cu asigurarea unei nutriții corespunzătoare de către stat. Inegalitatea pornește de la lipsa de stimulare cognitivă și nutritivă în primii 2 ani de viață.
- Foarte mulți copii se pierd între învățământul secundar și cel liceal, iar cazarea și masa pentru elevii din localitățile îndepărtate de învățământul liceal ar închide această clivaj.

4. Mediul non profit este fărâmițat și pare incapabil să gândească soluții globale împreună. Este nevoie de coordonare între actorii din educație, care ar trebui să stea la aceeași masă și la un minim măcar să evite dublarea resurselor. De asemenea, pentru schimbări sistemice și durabile este nevoie și de o prezență mai activă a autorităților publice alături de organizații, în calitate de parteneri
5. Scalabilitate și standardizare – România e foarte mare, iar sectorul asociativ poate să aducă calitate, dar trebuie să crească partea de cantitate. Din nou, sunt necesare coalizarea la nivel de plan și acțiune, cât și parteneriatul cu autoritățile.
6. La sat trebuie găsite soluții integrate pentru că problemele sunt foarte complexe. Nu e suficient doar să dai de mâncare copiilor ca să vină la școală, trebuie făcut ceva și în privința profesorilor sau a veniturilor părinților. Trebuie gândit un ecosistem pentru părinți, profesori și copii.
7. Copilul trebuie pus în centrul sistemului de învățământ. Care este calitatea actului de învățământ și cum arată experiența copiilor în școală din momentul în care intră în sistem? Cum putem replica și scala modele bune?
8. Viața comunitară activă; întotdeauna comunitatea poate face mai multe decât face statul, în primul rând pentru că există comunicare și stimă reciprocă. Până acum a functionat să faci planul cu comunitatea, pentru a crește și a deveni independenți, să ai parteneri care să vorbească pe limba oamenilor, soluții de jos în sus și să nu renunți și să cauți mereu soluții alternative împreună cu comunitatea
9. Viața comunitară activă. Pentru schimbare într-o comunitate e nevoie de o masă critică, iar masa critică poate fi atinsă doar dacă găsești partenerii potriviți; să te uiți la cauze, nu la simptom și să ascuți nevoile comunității. Căutăm oameni care au responsabilitatea poziției și care sunt pasionați și cărora le câștigi încrederea. Întregul proces presupune multă negociere 1 la 1 înainte de a pune lumea la aceeași masă.
10. Soluțiile pentru bunăstare economică trebuie gândite în contextul întregii familii care locuiește în rural. Ai nevoie de modele de succes care să-i țină pe oameni acasă.